

BELEIDSNOTA

over de krachtlijnen voor een beleid in het Vlaamse
Gewest tot 1980

van mevrouw R. DE BACKER - VAN OCKEN,
Minister van Vlaamse Aangelegenheden,
Voorzitter van het Ministerieel Comité voor Vlaamse Aangelegenheden

I N H O U D S O P G A V EBlz.

Inleiding	3
Hoofdstuk I. : De ordening van het Vlaams Gewest	5
1. Een hiërarchie der centra	6
2. De ruimtelijke ordening	7
3. De stadsvernieuwing	8
Hoofdstuk II. : De tewerkstelling	9
1. Algemene maatregelen	9
2. Sectoriële maatregelen ter bevordering van de tewerkstelling	10
Hoofdstuk III. : Gezin en demografie	13
1. Demografisch beleid	13
2. Het gezinsbeleid	14
Hoofdstuk IV. : Huisvesting	16
1. Eigendomsverwerving	16
2. Huursector	17
3. Bestrijding van de minderwaardige woningen	17
Hoofdstuk V. : Volksgezondheid	19
1. Ziekenhuizen voor acute behandeling	19
2. Gespecialiseerde ziekenhuizen	19
3. De medisch-pedagogische instellingen	19
4. Bejaardenzorg	20
Hoofdstuk VI. : De middelen voor een regionaal beleid	22
1. Inleiding	22
2. De Gewestraad	24
3. De Ministeriële Comités voor de Gewestelijke Aangelegenheden	26
4. De financiële middelen	27
5. De administratieve onderbouw	28

KRACHTLIJNEN VOOR EEN OVERHEIDSBELEID IN HET VLAAMS GEWEST

Inleiding

Het de wet van 1 augustus 1974 tot oprichting van gewestelijke instellingen, in voorbereiding van de toepassing van artikel 107quater van de Grondwet, verschenen in het Belgisch Staatsblad van 22 augustus 1974, werd de wettelijke basis gelegd voor de prae-regionalisatie.

Het is de duidelijke wil van de Regering, door deze prae-regionalisatie, de eerste fase naar een volledige gewestvorming te realiseren langs de weg van het doordachte experiment waarbij uit de ervaring de lessen zullen getrokken worden om in een tweede fase met een twee-derde-meerderheid zo vlug mogelijk een globale oplossing voor de gewestvorming aan te nemen die men noch ondoordacht, noch fundamenteel weer in vraag kan stellen (Regeringsverklaring 12.6.1974).

Terwijl de prae-regionalisatie verder op gang werd gebracht heeft het Ministerieel Comité voor Vlaamse Aangelegenheden op 31 oktober 1974 beslist voorrang te verlenen aan het bestuderen van het regionaal luik van "De Beleidskeuzen van het Plan 1976-1980", voorbereid door de Afdeling Vlaanderen van het Planbureau, in uitvoering van de wet van 15 juli 1970 houdende organisatie van de planning en economische decentralisatie.

Daarbij is het M.C.V.A. uitgegaan van de volgende algemene en fundamentele doelstellingen :

- wegwerken van werkgelegenheidstekort door :
 - een actieve werkgelegenheidspolitik ;
 - de verbetering van de sectoriële structuur ;
 - de voortdurende aanpassing van de economische infrastructuur ;

- betere spreiding van de welvaart door het ruimtelijk oriënteren en spreiden van de economische activiteiten ;
- meer welzijn door :
 - de ontwikkeling van de sociale gemeenschapsvoorzieningen;
 - de verbetering van het werk- en leefmilieu ;
 - een rechtvaardiger inkomensverdeling ;
 - grotere solidariteit met de achtergebleven groepen.

De volgende overwegingen en vaststellingen moeten daarbij worden beklemtoond :

- het grote belang voor het Vlaams Gewest van een globale ruimtelijke ordening en de voor dit gewest specifieke behoefte aan ruimte ;
- een diepe zorg voor de leefbaarheid van onze stedelijke centra;
- de overdreven concentratie van diensten en bedrijven in het hoofdstedelijk gebied ;
- de vertraagde demografische groei in ons gewest ;
- de onstuitbare groei van de tertiaire sector ;
- de noodzaak in de optiek van groeien naar meer "welzijn" een verschuiving in de bestedingen te realiseren van hoofdzakelijk economische aard naar hoofdzakelijk sociale aard.

In globo wordt voor het Vlaams Gewest niet uitsluitend geopteerd voor overheidsinvesteringen maar wil men meer ruimte laten voor betere alternatieven, zoals dienstverlenende activiteiten en investeringen door het privé-initiatief, die even goed en goedkoper aan de behoeften kunnen voldoen.

Hoofdstuk I : De Ordening van het Vlaams Gewest.

In uitvoering van de wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de stedebouw en de ruimtelijke ordening werden, in voorbereiding van de streekplannen, streeksurveys opgemaakt die de grote oriëntaties voor de ontwikkeling van de onderscheiden streken aanwezen.

Gezien de dringende noodzaak van een concrete ruimtelijke ordening ging men, vooraleer de procedure ten aanzien van de streekplannen af te werken, over tot het opmaken van gewestplannen waarin op meer gedetailleerde schaal de bestemming van de gronden wordt afgebakend met vermelding van de daarbij horende voorschriften.

Naast deze streekstudies en gewestplannen werden ook fundamentele ontwikkelingsplannen opgemaakt, aanvankelijk door het Bureau voor Economische Programmatie, en sinds de wet van 15 juli 1970 op de planning en de economische decentralisatie door het Planbureau.

In die plannen verwerkte men uiteindelijk naast de economische groei sensu stricto, ook de sociale en kwalitatieve aspecten van deze groei.

Daarnaast hebben verscheidene departementen eigen ontwikkelingsprogramma's opgemaakt.

De plannen voor ruimtelijke ordening betrachten reeds een coördinatie in de ruimte. In de hiërarchie van deze plannen ontbreekt echter de basis, t.t.z. de "nationale" schakel. Hiertoe moet voorafgaandelijk een consensus bereikt worden over een globaal ontwikkelingsplan waarin al de verschillende deelsectoren begrepen zijn. Daarom zal het M.C.V.A. het initiatief nemen voor het opstellen van een ontwikkelingsmodel "Vlaanderen 2000" waarin de opties zullen worden vastgelegd

voor de toekomstige uitbouw van het Vlaams Gewest, rekening houdend met de internationale krachtlijnen voor de ontwikkeling van de Europese Gemeenschap waarvan ons Gewest een belangrijk en integrerend deel uitmaakt.

1. Een hiërarchie van centra :

De leefbaarheid van een gewest wordt mede bepaald door de uitbouw en de evenwichtige gespreide lokalisatie van de polarisatiekernen.

Deze centra en hun subregio's moeten het stramien vormen voor de planning van de economische infrastructuur, de socio-culturele uitbouw en de administratieve voorzieningen.

Wij onderscheiden :

- zes centra van eerste orde :
in eerste instantie de agglomeraties Antwerpen en Gent, aangevuld door een ruimer versterkt stedelijk geheel met Brugge, Kortrijk, Hasselt-Genk en Leuven ;
- zes centra van tweede orde :
Oostende, Roeselare, Aalst, St.-Niklaas, Turnhout, Mechelen.

Deze 12 polarisatiekernen vormen de centra voor de afbakening van de subgewesten waarnaar het regionaal ontwikkelingsbeleid zich zal richten.

2. De Ruimtelijke Ordening.

De huidige ruimtelijke structuur van het Vlaams Gewest is hoofdzakelijk georiënteerd op volgende assen :

- de Noord-Zuid-hoofdas Brussel - Mechelen - Antwerpen - Randstad Holland ;
- de Oost-West-as Kortrijk - Gent - Antwerpen - Hasselt-Genk naar het Duitse Ruhrgebied langsheen E3 en Boudewijnsnelweg ;
- de recente ontwikkelde "maritieme as"
Zeebrugge - Brugge - Gent- Antwerpen.

Naast deze assen in het Vlaams Gewest loopt er een nationale as van Randstad Holland - Antwerpen - Brussel - Leuven - Luik naar het Duitse Ruhrgebied.

Door een te ver uitzwermende wildbouw en lintbebouwing lopen deze assen in een bijna totaal verstedelijkt gebied dat te lijden heeft onder een zeer grote bevolkingsdruk op een relatief beperkte ruimte, waarbinnen een enorme economische activiteit plaatsheeft.

Na Nederland, met 389 inwoners per km² komt België inzake bevolkingsdichtheid op de eerste plaats met 317 inwoners per km² vóór Japan met 280, Zwitserland met 149, Frankrijk met 92 en de Verenigde Staten met 22 inwoners per km². Het Gewest Vlaanderen zelf telt + 420 inwoners per km².

Indien wij willen dat de beperkte ruimte waarin wij wonen, werken en ons ontspannen nog leefbaar blijft voor de generaties die na ons komen dan moeten wij uiterst zuinig zijn met deze beperkte ruimte die ons ter beschikking staat.

Dit onderstelt :

- het spaarzaam omspringen met de nog open ruimten;
- de maximale bescherming van de goede landbouwgronden;
- de oordeelkundige inplanting van industriezones met respect voor de milieuhygiëne;
- meer gegroepeerde woonzones rond bestaande en leefbare woonkernen.

3. De Stadsvernieuwing.

Bij de stadsvernieuwing moeten wij dringend de bulldozer-politiek verlaten die tot gevolg had dat ganse kwartieren in de binnenstad verdwenen.

Wij moeten meer aandacht besteden aan het saneren van verouderde en van ongezonde woningen; aan het verwijderen uit de binnenstad van hinderlijke bedrijven; aan het terug inplanten van groen en open ruimten; kortom aan het weer leefbaar maken van onze stedelijke centra, gebaseerd op levenskrachtige buurtgemeenschappen, aan het valoriseren van onze waardevolle historische sites .

Het M.C.V.A. heeft beslist een interministeriële werkgroep op te richten onder leiding van de Staatssecretaris voor Huisvesting en Ruimtelijke Ordening met als opdracht het geheel van deze problematiek te onderzoeken in het licht van een eigentijdse oplossing.

Hoofdstuk II : De Tewerkstelling

De voornaamste sociaal-economische kenmerken van het Vlaamse Gewest zijn :

- een vertraagde bevolkingsgroei.
- een regionaal inkomen en een groeitempo per hoofd vergelijkbaar met de meeste E.E.G. -landen.
- een vrij zwakke economische structuur in talrijke subregio's zowel inzake sectoriële opbouw als inzake dimensie van de ondernemingen.

Behoudens de weliswaar vertraagde bevolkingsgroei zal het aanbod aan arbeidskrachten beïnvloed worden door :

- een verwachte en sterke vermeerdering van de vrouwelijke beroepsbevolking (+ 19 % tegen 1980),
tegenover een lichte daling van de mannelijke beroepsbevolking met 1 % voor dezelfde periode;
- de wenselijkheid om de leerplicht te verlengen tot 16 jaar, gepaard gaande met een aanpassing van het onderwijs naar een polyvalente basisopleiding die een meer gespecialiseerde vorming en een latere recyclage vergemakkelijkt;
- de weinig waarschijnlijke verlaging van de pensioengerechtigde leeftijd, wel zou o.a. voor zwaar en ongezond werk en voor beroepen met een hoog risico aan beroepsziekten deze pensioengerechtigde leeftijd wel kunnen worden verlaagd en moet men rekening houden met de mogelijke verruiming van het prae-pensioen.

1. Algemene maatregelen

Het tekort aan arbeidsplaatsen wordt tegen 1980 geraamd op 7 à 8 % van het arbeidsaanbod. Hiertegenover moet echter niet alleen een kwantitatief maar ook een kwalitatief tewerkstellingsbeleid gevoerd worden met een billijke spreiding van de welvaart over de subregio's en een voldoende ruimtelijke spreiding van de arbeidsmogelijkheden voor de

vrouwelijke actieve bevolking.

Nader gespecificeerd kunnen we inzake tewerkstellingspolitiek naast de structurele maatregelen (sectoriële ontwikkeling en economische infrastructuur) ook volgende beleidspunten voorstellen :

- 1.1. aangepaste maatregelen per specifieke deelgroep (jongeren, vrouwen, niet volledig arbeidsgeschikten en per subgewest;
- 1.2. inschakeling van vrouwenarbeid op voet van gelijkheid met de mannelijke beroepsbevolking wat o.a. veronderstelt :
 - verbetering van beroepsopleiding,
 - uitschakelen van moeilijkheden bij loopbaanonderbreking,
 - uitbreiding van de sociale infrastructuur;
- 1.3. uitschakelen van sociaal onverantwoorde pendelarbeid;
- 1.4. integratie van de minder-valieden;
- 1.5. indien immigratie van gastarbeiders noodzakelijk blijkt, moet dit gepaard gaan met de nodige voorzieningen inzake onthaal, huisvesting en begeleiding.

In dit kader besliste het M.C.V.A. de oprichting van een werkgroep die de demografische ontwikkeling en tewerkstelling zal onderzoeken.

2. Sectoriële maatregelen ter bevordering van de tewerkstelling

2.1. De primaire sector.

De land- en tuinbouw blijft een onvervangbare rol vervullen in de economie van ons land. De evolutie van de sterkst geïntegreerde sector, de land- en tuinbouw, moet worden beoordeeld in het ver-
ruimdekader van de Europese Economische Gemeenschap.

In de ondersteuning van de economische functie der agrarische bedrijven zal de ruilverkaveling een belangrijke rol blijven spelen en zal de uitvoering van de gebruiksruiil een gepaste correctie op het bestaande systeem betekenen.

Wat het mijnwezen betreft moet in het licht van de energiecrisis worden gedacht aan de verhoging van de produktie en de revalorisatie van het Kempens steenkoolbekken.

2.2. De secundaire sector

De groei van de tewerkstelling in de secundaire sector zal in de toekomst vooral moeten steunen op de bevordering van bepaalde groeisektoren zoals :

- bepaalde deeltakken van de scheikundige nijverheid (o.m. plastic-nijverheid, fijnchemie, kunstvezels, farmaceutische nijverheid...)
- sommige deeltakken van de metaalverwerkende nijverheid (o.m. de elektronische sector)

In de klassieke bedrijfstakken is het wenselijk de dynamische ondernemingen en de goede specialisaties te ondersteunen.

De ontwikkeling van deze specialisatie kan worden bevorderd door een aangepast beleid inzake wetenschappelijk onderzoek.

De noodzakelijke exportgerichtheid van onze economie vereist een Europese dimensie van onze ondernemingen.

De kleine en middelgrote ondernemingen kunnen een belangrijke aanbreng doen in gespecialiseerde produkties.

De bevordering van de exportgerichtheid van deze groep ondernemingen zou bijdragen tot de diversificatie van ons exportpakket. Het dynamisme waarvan deze ondernemingen in Vlaanderen in het verleden getuigden is tevens een aanwijzing voor de rol die zij kunnen spelen bij het oplossen van de regionale problemen.

De buitenlandse ondernemingen blijven nog wel bijdragen tot onze economie. We moeten echter onder ogen durven nemen dat de omvang van de buitenlandse investeringen in de nijverheid over hun hoogtepunt heen is, wat meteen het probleem stelt van de steun aan investeringen in verband met de uitbreiding en de omschakeling van bestaande bedrijven.

3. De tertiaire sector.

In de evolutie naar een verzorgingsmaatschappij zal de groei van de tewerkstelling in de tertiaire sector steeds meer in belangrijkheid toenemen en bijdragen tot de ontwikkeling van bepaalde centra en regio's.

Het M.C.V.A. heeft een werkgroep opgericht die onder leiding van de Minister voor Hervorming van de Instellingen een plan zal uitwerken dat concreet moet aanwijzen welke overheidsdiensten voor deconcentratie in aanmerking komen.

Bovendien gaf het M.C.V.A. een studieopdracht aan de Gewestelijke economische Raad voor Vlaanderen om te onderzoeken in hoeverre de primaire en de secundaire sectoren voldoende draagkracht bezitten om de verwachte groei van de tertiaire sector mogelijk te maken.

Hoofdstuk III : Gezin en demografie

1. Demografisch beleid.

Het wordt hoog tijd dat de legende van het kinderrijke Vlaanderen nuchter aan de realiteit wordt getoetst.

Alhoewel in 1972 56,3 % van 's lands bevolking in het Vlaamse Gewest woonachtig was moet er toch op worden gewezen dat het aantal geboorten per 1000 vrouwen tussen 1961 en 1969 gedaald is met 19,7 %.

Deze daling van de geboorten heeft meegebracht dat de absolute aangroei voor het Vlaams Gewest voor 1971 en 1972 nog 30.572 eenheden bedroeg, maar in 1973 reeds terugviel op 23.579 eenheden.

Binnen de zes landen van de E.E.G. kende alleen Luxemburg een geringere stijging dan België en Vlaanderen.

Daar waar over de periode 1961-70 de totale bevolking in Vlaanderen is toegenomen met 7 %, verwacht men voor 1970-80 slechts een stijging van 6 % met als belangrijkste kenmerken voor de bevolkingsstructuur :

- een daling van de leeftijdsgroep van 0 tot 14 jaar ;
- een stijging van de leeftijdsgroep van meer dan 65 jaar.

De invloed van de dalende nataliteit op de uitbouw van het schoolwezen zal worden nagegaan. Ook de andere problemen die door de demografische evolutie gesteld worden in vele sectoren van het economische en sociale leven, zullen ten gronde worden bestudeerd door de reeds vermelde werkgroep over Demografie en Tewerkstelling.

Wat het demografisch beleid als dusdanig aangaat, wordt meer geopteerd voor een actief, eigentijds gezinsbeleid dan voor een uitgesproken nataliteitspolitiek.

2. Het Gezinsbeleid.

Daar onze maatschappij evolueert naar een open maatschappij willen wij als gezinstype een open gezin in een open sfeer nastreven, waarin het ouderschap als een evenwaardig partnership wordt beleefd.

Dergelijk gezin is een hoeksteen in onze maatschappijopbouw. Daarom moeten de nodige maatregelen worden getroffen opdat dit gezin in de beste omstandigheden zijn functie zou kunnen vervullen.

2.1. Materiële tegemoetkomingen.

Ter bevordering van het gezinsinkomen eensdeels en van een vrijere keuze over het al of niet buitenhuis werken van beide ouders anderdeels, zou voor de gezinnen met kinderlast een aanvullend gezinsinkomen moeten verstrekt worden. Hierbij denken we aan de invoering van een verzorgingsbijdrage (S.P.T.) voor alle gezinnen met een bescheiden inkomen en met kleine kinderen en aan bepaalde vormen van voorhuwelijkssparen, bouwsparen, huwelijksleningen

2.2. Diensten.

2.2.1. De kinderopvang.

Een soepel beleid is wenselijk waarin, met overheidssteun, zowel plaats is voor de uitbouw van collectieve voorzieningen als voor gezinsvervangende vormen van kinderopvang.

Dergelijke voorzieningen moeten in hun werking aangepast zijn aan de persoonlijke situatie van het kind en de arbeidsuren van de ouders.

2.2.2. Inzake gezins- en bejaardenhulp dienen formules van financiering uitgewerkt die de leefbaarheid en de ontwikkeling van die diensten waarborgen.

2.2.3. Aanpassing van de mogelijkheden tot werkonderbreking van een van beide ouders wegens gezinsnoden.

2.2.4. Welzijnsgerichte initiatieven zoals Centra van Huwelijks- en Gezinsmoeilijkheden en Centra voor Maatschappelijk Werk dienen verder uitgebreid en de mogelijkheid geboden worden van kwalitatieve uitbouw.

Voor het maatschappelijk werk zal gezocht worden naar gepaste vormen voor samenwerking en coördinatie.

2.2.5. De initiatieven voor voorbereiding tot het huwelijk, het gezinsleven en verantwoord ouderschap zullen verder in de hand gewerkt worden.

Het geheel van het beleid zou duidelijk moeten streven naar een kind gerichte maatschappij. Met het oog daarop zou de overheid ook de nodige instrumenten moeten aanwenden om een mentaliteitswijziging te bewerkstelligen.

Hoofdstuk IV : Huisvesting

Het huisvestingsbeleid in ons land heeft zich steeds onderscheiden van dat van de ons omringende landen in een dubbel opzicht :

Eensdeels kennen wij geen kwantitatief woningtekort. Het aantal woongelegenheden overtreft met ongeveer 3 % het aantal gezinnen.

Anderdeels is het beleid bij ons gekenmerkt door de vrijheid van elk gezin om zich te vestigen in een stedelijk of landelijk gebied, in een eengezinswoning of een appartement, hetzij als eigenaar, hetzij als huurder.

Het beleid dat wij nu in het Vlaamse Gewest zullen voeren moet er in de eerste plaats op gericht zijn die vrijheid te waarborgen, binnen het kader van de imperatieven die vereist zijn door een goede ruimtelijke ordening.

Daarnaast is het voor éénieder duidelijk dat ons huisvestingsbeleid gedurende de laatste 25 jaar is uitgegaan van drie fundamentele doelstellingen :

- het aanmoedigen van de eigendomsverwerving ;
- het ter beschikking stellen van een gezonde huurwoning aan de gezinnen met bescheiden inkomsten ;
- de bestrijding van de minderwaardige woningen.

Diezelfde doelstellingen blijven ook vandaag nog geldig.

1. Wat de eigendomsverwerving betreft, ben ik ervan overtuigd dat wij de drang naar een eigen "thuis", die als een bijna natuurlijke ingeborenheid bij de Vlaming aanwezig is, niet mogen of kunnen negeren.

De 41.000 premieaanvragen (waarvan 31.000 alleen in het Vlaamse Gewest) die in 1972 werden geregistreerd, zijn het beste bewijs van het feit dat de Wet De Taeye nog niet dood is.

2. Voor de huursector werd de laatste jaren van overheidswege een gans bijzondere inspanning gedaan om de programma's van de openbare sector in belangrijke mate te verhogen, wat heeft toegelaten meer huurwoningen te bouwen. Ondanks de belangrijke rijkshulp waarmee deze huurwoningen tot stand komen moet worden vastgesteld dat de huurprijzen nog dikwijls buiten het bereik liggen van de gezinnen met bescheiden inkomsten, waarvoor zij nochtans in de eerste plaats bestemd zijn. Daarom moeten wij de moed opbrengen het huidig huurstelsel van de openbare sector fundamenteel te herzien waarbij de huidige betoelaging van de woning vervangen zou worden door overheidstussenkomst die afgestemd is op het gezin.
3. De bestrijding van de minderwaardige woningen is wellicht één van de knelpunten waarvoor wij vandaag staan. Het is niet aanvaardbaar dat in deze welvaartstaat - in Vlaanderen alleen - nog 250.000 gezinnen in ongezonde woningen moeten leven. We moeten er een erezaak van maken om deze toestand voorgoed uit de wereld te helpen.
 - 3.1. Daarbij kan het niet onze bedoeling zijn te slopen om te slopen, maar komt het er uiteindelijk op aan de gezinnen in menswaardige omstandigheden te wederhuisvesten. Niet alleen beschikken zij meestal over onvoldoende financiële middelen om de huurprijs van een comfortabele woning te betalen, maar bovendien zijn heel wat gezinnen volkomen gelukkig in die woning, waarvan zij niet beseffen dat ze hun gezondheid bedreigt. We zullen dus moeten beginnen met ze te overtuigen dat ze recht hebben op een betere huisvesting.

3.2. In het kader van de bestrijding van de minderwaardige woningen mogen we niet alleen oog hebben voor de minderwaardige woningen die gesloopt moeten worden. Het aantal ongezonde woningen dat voor verbetering in aanmerking komt is dubbel zo groot.

Al deze woningen door nieuwe vervangen is onmogelijk. We hebben daarvoor noch de economische, noch de financiële middelen. De vraag zou zelfs moeten worden gesteld of het wel wenselijk is. Het komt ons voor dat wij in de komende jaren een belangrijk accent zullen moeten leggen op de verbetering van ons bestaande woningpatrimonium. Daaraan zijn trouwens heel wat voordelen verbonden .

x

x

x

Hoe we dat huisvestingsbeleid in Vlaanderen zullen aanpakken zal U nader worden toegelicht in de beleidsnota van de Staatssecretaris voor Huisvesting.

Ik zou dit hoofdstuk van de huisvesting willen afsluiten met een algemene bedenking omtrent de "sociale" huisvesting.

Ik geloof dat we, door de evolutie van ons systeem, er meer en meer toe geneigd zijn om de middelen met het doel te gaan verwarren en aldus een opvatting over sociale huisvesting te gaan huldigen die niet de juiste is.

De sociale woningbouw in Vlaanderen moet in de eerste plaats gericht zijn op de Vlaamse gezinnen met de laagste inkomens. Het is niet het systeem dat onze sociale huisvesting mag beheersen, maar wel het doel. En dat doel is niets anders dan alle gezinnen in Vlaanderen - en dus zeker de minst-bedeelden - een gezonde en comfortabele woning te verschaffen waaraan zij in deze consumptiemaatschappij eerst en vooral behoefte hebben.

./..

Hoofdstuk V : Volksgezondheid

Als belangrijke krachtlijnen inzake volksgezondheid willen we een grotere zorg vooropstellen voor :

- preventieve geneeskunde ;
- ambulante gezondheidszorg die de thuisverzorging optimaal moet mogelijk maken ;
- grotere specialisatie der verzorgingsinstellingen ;
- planmatige aanpak van de gezondheidszorg op basis van verzorgingsgebieden en hiërarchische opbouw ;
- sterkere uitbouw van de verzorgingsinstellingen voor minder-validen.

1. Ziekenhuizen voor acute behandeling.

Hier moet de aandacht vooral gaan naar modernisering van de bestaande ziekenhuizen en betere regionale spreiding van het aantal bedden.

2. Gespecialiseerde ziekenhuizen.

Het totaal aantal bedden, gespreid over kleinere entiteiten, zou dringend moeten worden verhoogd met 2 à 3.000 bedden in de sector geriatrie en revalidatie en met 4.000 bedden voor de sector langdurige aandoeningen.

In de zorg voor geesteszieken moet ernaar gestreefd worden, in de mate van het mogelijke over te gaan van gesloten psychiatrische instellingen naar centra voor diagnose en actieve behandeling.

3. De medisch-pedagogische instellingen.

In deze sector moet niet alleen de bestaande infrastructuur worden vernieuwd maar moet men ook dringend het tekort aan plaatsen ongedaan maken door de versnelde bouw van opvang centra (internaat, semi-internaat) en homes voor volwassen minder-validen.

4. Bejaardenzorg.

De aangepaste opvang van het fenomeen der veroudering van onze bevolking noopt tot sterkere thuisverzorging van de meer valide bejaarden terwijl de instellingen prioritair worden bestemd voor degenen met belangrijke verpleeg- en verzorgingsbehoeften en voor de sociaal-gehandicapten.

In de ruimere zorg voor de volksgezondheid kadert ook de zorg voor de milieuhygiëne waarbij een bijzondere aandacht moet worden besteed aan de water- en luchtverontreiniging.

x

x

x

Deze krachtlijnen die we ter bespreking aan de Gewestraad willen voorleggen, zijn slechts een eerste benadering van een overheidsbeleid voor het Vlaams Gewest. Ze willen niet de indruk wekken van volledigheid. Vooreerst zijn ze beperkt tot de geregionaliseerde materies in strikte zin. Het is duidelijk dat de coördinerende taak van het Ministerieel Comité voor Vlaamse Aangelegenheden tot gevolg zal hebben dat we niet onverschillig zullen kunnen blijven voor aangelegenheden die niet tot de eigenlijke bevoegdheid van de Gewesten behoren, maar die duidelijk raakvlakken vertonen met bv. de Ruimtelijke Ordening, de Economische Expansie, de Tewerkstelling, ... enz.

Ik denk daarbij ondermeer aan de transportinfrastructuur, het gemeenschappelijk vervoer, de wegen, de waterwegen, de lucht- en zeehavens, de pijpleidingen... enz.

Deze toelichting wordt trouwens in belangrijke mate aangevuld door vier beleidsnota's van de Staatssecretarissen voor Streekeconomie, Ruimtelijke Ordening, Huisvesting, en voor Bossen, Jacht en Visvangst.

Andere geregionaliseerde materies zoals het grondbeleid, de gemeentelijke organisatie, het industrieel en energiebeleid, het waterbeleid ... enz. zullen het voorwerp uitmaken van afzonderlijke beleidsnota's, of zullen aan bod komen ter gelegenheid van initiatieven die door de Gewestraad zelf kunnen worden genomen.

Het weze mij evenwel toegelaten in enkele slotbeschouwingen even uit te weiden over de middelen die ons ter beschikking staan om in al deze aangelegenheden gestalte te geven aan een eigen beleid voor het Vlaams Gewest, dat ongetwijfeld beter dan in het verleden, tegemoet zal kunnen komen aan de behoeften en aan de verwachtingen die de Vlamingen in ons hebben gesteld.

Hoofdstuk VI : De middelen voor een regionaal beleid.

1. Inleiding

De grondwetsherziening van 1970 heeft een jarenlange voorbereiding gekend.

Het in 1949 opgerichte "Centrum Harmel" legde in 1958 zijn eindrapport neer. Hierin werd reeds duidelijk de klemtoon gelegd op het decentraliseringsproces en op een evolutie naar meer autonomie voor de gewesten.

In 1963 vroeg de "Regering-Lefèvre" aan de drie nationale partijen in een Ronde-tafelconferentie gezamenlijk te overleggen op welke wijze de communautaire betrekkingen in dit land zouden kunnen worden opgelost en hoe men tot een efficiënte organisatie van de Staat zou kunnen komen.

In 1968 hadden, onder de "Regering-Eyskens", de Kamer en de Senaat de grondwettelijke bevoegdheid van grondwetgevende vergadering en werden twee leden van de regering expliciet belast met de communautaire betrekkingen.

In de Regeringsverklaring van 12 juni 1968 kwam reeds duidelijk de wil naar voor om :

- de culturele autonomie te verwezenlijken;
- de weg in te slaan van een stoutmoedige decentralisatie en deconcentratie van onze administraties met de uitdrukkelijke bedoeling ze dichterbij de bevolking te brengen ;
- de drie gewesten nauwer te betrekken bij de bevordering van hun economische ontwikkeling, wat ondermeer geleid heeft tot de wet van 15 juli 1970 houdende organisatie van de planning en economische decentralisatie.

In het najaar 1969 was de toenmalige regering vastgelopen met haar voorstellen tot herziening van de Grondwet. Hierop werden alle in het Parlement vertegenwoordigde partijen door Premier Eyskens bijeengebracht in de zogenaamde "Werkgroep van de 28". De bereikte consensus gaf aanleiding tot de grondwetsherziening van 1970 die o.m. de culturele autonomie instelde en aan het begrip "Gewestvorming" gestalte gaf. Na de aan eenieder bekende onderhandelingen en besprekingen van gemeenschap tot gemeenschap ter voorbereiding van de regeringsvorming, kon de huidige Eerste Minister in de regeringsverklaring van 30/4/1974 een plan voorleggen ter uitvoering van artikel 107 quater van de Grondwet met betrekking tot de gewestraden, de uitvoerende organen en de financiële middelen. Wanneer bleek dat men niet de bij de Grondwet vereiste bijzondere meerderheid zou bereiken, was de regering toch van oordeel dat men concreet moest doorwerken aan de voorbereiding van de regionalisering.

Uit de regeringsverklaring van 12/6/1974 halen we letterlijk aan : "Zo de huidige meerderheid niet voldoende is om het probleem van de gewestvorming definitief te regelen, volstaat zij nochtans, niet alleen om de regeringsactie te steunen op sociaal, economisch, financieel en cultureel gebied, maar ook om de eerste basis te leggen op het gebied van de gewestvorming". De meerderheid van het Parlement heeft de regering in haar vaste wil gevolgd door het goedkeuren in juli 1974 van de wet van 1 augustus 1974 tot oprichting van gewestelijke instellingen, in voorbereiding van de toepassing van artikel 107 quater van de Grondwet (B.S. 22 augustus 1974).

Zoals de Geachte Vergadering bekend is, voorziet deze wet in :

- de omschrijving van de drie gewesten, waarbij het Brussels Gewest beperkt blijft tot de 19 gemeenten (Art. 1) ;
- de oprichting van de gewestraden (Art. 2 en 3) ;

- de bevoegdheden van de gewestelijke instellingen (Artikelen 4,5,6,7 en 8) ;
- de oprichting en werking van een regionaal executief, de Gewestelijke Ministerscomités (Artikelen 2,9 en 10) ;
- de financiële middelen (Art. 11).

2. De Gewestraad.

De Vlaamse Gewestraad is samengesteld uit de senatoren die hun woonplaats hebben in het Vlaamse Gewest en deel uitmaken van de Nederlandse taalgroep. Bij K.B. van 13 november 1974 (B.S. 21/11/74) werd de Vlaamse Gewestraad voor het eerst bijeengeroepen op dinsdag 26/11/74 te Mechelen.

2.1. De bevoegdheden van de Vlaamse Gewestraad.

Bij ontstentenis van de bij de Grondwet voorgeschreven bijzondere meerderheid is de bevoegdheid van de Vlaamse Gewestraad adviserend.

Deze adviserende bevoegdheid wordt geschraagd door de eminente samenstelling van de Gewestraad en door de gefundeerde en opbouwende adviezen die hier ongetwijfeld zullen tot stand komen en waarvan de draagwijdte niet mag en ook niet zal onderschat worden.

Deze adviserende taak van de Gewestraad is bovendien niet gebonden aan de initiatieven die van de Regering zelf zullen uitgaan.

De Regering zal inderdaad, vooraleer een nieuw wettelijk initiatief te nemen betreffende de geregionaliseerde materies eerst het advies van de Gewestraad moeten inwinnen. Doch daarnaast is de Gewestraad volkomen vrij om zelf het initiatief te nemen tot het uitbrengen, in een gemotiveerd advies, van stellingnamen betreffende de geregionaliseerde aangelegenheden.

De Gewestraad zal ook een met redenen omkleed advies geven betreffende de geregionaliseerde begroting en zal elk jaar vanwege de Minister voor Vlaamse Aangelegenheden een verslag horen over de opgerichte, gedecentraliseerde of gedeconcentreerde diensten, organismen en instellingen die voor het gewest van belang zijn alsook over de vooruitzichten terzake.

In deze context weze het mij toegelaten sterk te vertrouwen op het eigen initiatiefrecht van deze Vlaamse Gewestraad.

2.2. De taken van de Vlaamse Gewestraad.

Ik zou de nadruk willen leggen op de omvangrijkheid van de te regionaliseren aangelegenheden, die in onze huidige structuren ondergebracht zijn in 5 sectoren :

- uit de sector Openbare Werken:
de ruimtelijke ordening, de stedebouw, het grondbeleid, de stadsvernieuwing, de gezondmaking van industriële oorden, de huisvesting ;
- uit de sector Landbouw:
de ruilverkaveling, de visvangst, de jacht en de bossen;
- uit de Economische sector;
de economische expansie en de regionale aspecten van het industrieel en energiebeleid;
- uit de sociale sector;
het gezins- en demografisch beleid, de volksgezondheid, de hygiëne, het waterbeleid, de tewerkstelling en het onthaal ;
- uit de sector Binnenlandse Zaken:
de gemeentelijke organisatie.

3. De Ministeriële Comité's voor de Gewestelijke Aangelegenheden.

Bij K.B. van 8 oktober 1974 (B.S. van 12/11/74) werd het Ministerieel Comité voor Vlaamse Aangelegenheden samengesteld in uitvoering van artikel 9 van de wet van 1 augustus 1974.

3.1. De bevoegdheden van het Ministerieel Comité voor Vlaamse Aangelegenheden (M.C.V.A.).

De betekenis van artikel 10 van de wet van 1 augustus 1974 ligt hierin dat er binnen de Regering een executieve is tot stand gekomen aan wie bevoegdheden inzake het regionaal beleid zijn toevertrouwd.

Het M.C.V.A. :

- beraadslaagt over elk ontwerp van wet waarvan het toepassingsgebied beperkt is tot het gebied van de gewestraad, tot een deel ervan of tot een instelling gelegen in zijn gebied en dat strekt tot goedkeuring, wijziging of opheffing van wetsbepalingen over de reeds genoemde te regionaliseren materies ;
- onderzoekt de met redenen omklede moties vanwege de Vlaamse Gewestraad en beraadslaagt over het gevolg dat eraan dient te worden gegeven ;
- beraadslaagt over ieder ontwerp van koninklijk besluit betreffende de opgesomde te regionaliseren materies waarvan de toepassing tot het Vlaamse Gewest beperkt blijft en dat werd voorgelegd door leden van het M.C.V.A. of door de Eerste Minister ;
- stelt de bestemming voor van de geregionaliseerde begrotingskredieten ;
- ontwerpt en coördineert het beleid van het gewest in de geregionaliseerde aangelegenheden ;

- beraadslaagt over ieder voorstel tot oprichting, decentralisatie en deconcentratie van de openbare diensten, organismen en instellingen die belast zijn met de uitvoering van het gewestelijk beleid inzake de geregionaliseerde materies ;
- geeft alle adviezen betreffende het gewestelijk beleid.

3.2. De taken van het M.C.V.A.

Het is duidelijk dat samen met de Vlaamse Gewestraad het M.C.V.A. de motor is voor het op gang brengen van een beleid in het Vlaams Gewest.

Op basis van art. 4 van de wet van 1 augustus 1974 heeft de Ministerraad van 21 december 1974 een reeks beslissingen getroffen over de afbakening van de bevoegdheden inzake geregionaliseerde materies die eerstdaags het voorwerp zullen uitmaken van koninklijke besluiten.

Bovendien heeft het M.C.V.A. een taak van coördinatie t.o.v. deze geregionaliseerde materies en het gewestelijk beleid in het algemeen.

Het M.C.V.A. maakt bovendien de regionale begroting op.

3.3. De werking van het M.C.V.A.

Zoals voorzien in de wet vergadert het M.C.V.A. onder voorzitterschap van de Minister van Vlaamse Aangelegenheden. In principe vergadert het M.C.V.A. elke maandag te 14 uur.

Het M.C.V.A. beraadslaagt collegiaal, waarbij bedongen is dat bij ontstentenis van een akkoord uiteindelijk de Ministerraad de beslissing neemt.

4. De financiële middelen.

De wet voorziet dat voor al de geregionaliseerde materies elk gewest een dotatie zal toegewezen krijgen, door een globaal krediet per gewest te verdelen via een speciale verdeelsleutel

die in de wet zelf is bepaald :

- één derde wordt verdeeld in verhouding tot de bevolkingscijfers van ieder gewest ;
- één derde wordt verdeeld in verhouding tot de oppervlakte van ieder gewest ;
- één derde wordt verdeeld in verhouding tot de opbrengst van de personenbelasting in het gewest.

Onmiddellijk na de totstandkoming van de wet van 1 augustus 1974 is bij het Kabinet van de Eerste Minister een interdepartementale Werkgroep gestart met het onderzoek van alle begrotingen, waarop kredieten voorkomen die betrekking hebben op geregionaliseerde materies. Na de beslissingen van de Ministerraad van 21 december 1974 waardoor de geregionaliseerde bevoegdheden nauwkeuriger werden omschreven, heeft deze werkgroep in een tweede ronde zijn werkzaamheden beëindigd. De conclusies hiervan zullen de eerstvolgende dagen ter goedkeuring aan de Ministerraad worden voorgelegd. Op dat ogenblik zal het mogelijk zijn via de wettelijke verdeelsleutel de dotaties te bepalen die aan elk gewest zullen worden toegewezen. Op basis daarvan zal het M.C.V.A. een gewestelijke begroting ontwerpen die aan de Vlaamse Gewestraad zal worden voorgelegd. Uiteindelijk zal deze begroting het voorwerp uitmaken van een wetsontwerp dat samen met een feuilleton per betrokken nationale begroting bij het Parlement zal worden ingediend.

In het vooruitzicht van onze eerste gewestelijke begroting komt dit debat precies op zijn tijd. Ik hoop dat de conclusies ervan belangrijke accenten en suggesties in het licht zullen stellen, waarmee wij graag rekening zullen houden.

5. De administratieve onderbouw.

Het is duidelijk dat de uiteindelijke gewestvorming slechts kan slagen indien elk gewest over een goede onderbouw beschikt van besturen en instellingen.

In deze eerste fase van de voorlopige gewestvorming moet onze eerste bekommernis zijn dat op het ogenblik van bevoegdheids-overdracht de normale werking van het overheidsapparaat niet gestremd wordt.

Met dit doel wordt in elk bestuur en in elke instelling per gewest een leidend ambtenaar aangewezen die in deze fase voor de verbinding zal instaan tussen eensdeels de bevoegde Minister en/of Staatssecretaris en anderdeels de betrokken dienst.

Het ligt evenwel niet in de bedoeling van de Regering in deze overgangsfase nieuwe instellingen en definitieve gewestelijke structuren op te richten, teneinde de definitieve vorm die de gewestvorming zal aannemen in geen enkele mate te hypothekeren.

R. DE BACKER - VAN OCKEN,
Minister van Vlaamse Aangelegenheden,
Voorzitter van het
Ministerieel Comité
voor Vlaamse Aangelegenheden
